

UDK: 27-725-733
Pregledni rad
Primljeno: svibanj 2017.

Bernarda HORVAT
Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu
Josipa Stadlera 5, BiH – 71000 Sarajevo
sr.bernarda.horvat@gmail.com

TEOLOŠKO-PРАВNA TEŽIŠTA PORUKA IVANA PAVLA II. ZA DAN POSVEĆENOG ŽIVOTA

Sažetak

Samo je u kontekstu življene stvarnosti Crkve moguće shvatiti posvećeni život kao „sjajan znak u Crkvi“ (kan. 573, §1), znak koji u svoj svojoj nedorečenosti i krhkosti ipak ukazuje na svetost Crkve ostvarenu na jedini mogući način - odazivanjem pozivu na svetost upućenoga svima: u življenju ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Tom ljubavlju treba biti obilježen svaki pravi Kristov učenik (usp.: LG 42,1) koji je pozvan u svojim životnim uvjetima, dužnostima i okolnostima napredovati na putu svetosti i savršenstva vlastitoga staleža (usp.: LG 42,4) uprisutnjujući hic et nunc onu ljubav kojom je Bog ljubio svijet (usp.: LG 41,7). No, oni koje Bog poziva da se, po zavjetovanju evanđeoskih savjeta, oslobađaju zapreka koje bi ih mogle udaljiti od žara svjedočke ljubavi te da se na poseban način povežu s Crkvom i njezinim poslanjem u svijetu (usp.: LG 44, 1 i 2), postaju svojim načinom življenja znak kojim sama Crkva „i vjernicima i nevjernicima iz dana u dan bolje pokazuje Krista“ (LG 46,1). Stoga, vršeći svoju zadaću vrhovnoga pastira i učitelja, rimski prvosvećenici, počevši od Ivana Pavla II., koji je prije dvadeset godina ustanovio godišnju proslavu Svjetskog dana posvećenoga života (2. veljače 1997.), tom prilikom upućuju poruku članovima posvećenoga života kao izraz brige, poticanja i promicanja njihova staleža koji neosporno pripada životu i svetosti Crkve (usp.: LG 44, 4; kan. 574, §1).

U svjetlu liturgijske proslave blagdana Prikazanja Gospodinova u Hramu, od samoga početka svojega pontifikata, Ivan Pavao II. redovito se obraćao osobama koje su svoj život darovale Gospodinu posebnim posvećenjem po evanđeoskim savjetima. Predstavljao im je i razlagao bitne teološko-pravne elemente posvećenoga života, svojom učiteljskom riječju pozivao ih i hrabrio na još zauzetije služenje kraljevstvu Božjemu, da bi njihovo nastojanje oko vjernosti i ustrajnosti u darovanom im zvanju autentično doprinosilo plodnijoj svetosti Crkve i koristilo njezinu spasenjskom poslanju (usp.: LG 47 i 43, 2; kann. 573, §2 i 574, §2).

Ključne riječi: Ivan Pavao II., posvećeni život, teološko-pravni elementi, posvećenje, evanđeoski savjeti, zavjeti, zajedništvo, svjedočenje.

Uvod

„Što bi bilo od svijeta kad ne bi bilo redovnika?“¹ U tom pitanju svete Terezije od Isusa, koje Ivan Pavao II. preuzima da bi pojasnio motive utemeljenja godišnjih slavlja Dana posvećenoga života,² kriju se mnogi odgovori: promišljanja i procjene, pohvale i kritike, opomene i poticaji..., dobronamjernika i onih koji to nisu, članova Crkve i onih koji se članovima ne smatraju ni pravno, ni životno. U lepezi mogućih odgovora želimo se zaustaviti na onima Ivana Pavla II. ograničujući se samo na odgovore prepoznatljive u njegovim porukama za Dan posvećenog života te će zato biti riječi o teološko-pravnom iščitavanju razumijevanja posvećenoga života iz njegovih deset poruka (1997.-2005.).³

Rimski prvosvećenik i ovom inicijativom potvrđuje ekleziološku dimenziju posvećenoga života, koju je izričito naglasio Drugi vatikanski koncil progovarajući o posvećenome životu upravo kroz prizmu njegova nedjeljiva odnosa sa samim otajstvom Crkve, o čemu će biti riječi u prvome dijelu ovoga prikaza.

U drugome dijelu osvrnut ćemo se na teološka shvaćanja posvećenoga života koncilskog i pokoncilskog vremena iščitana iz obraćanja rimskih prvosvećenika Ivana XXIII., Pavla VI. i Ivana Pavla

¹ TEREZIJA AVILSKA, *Moj život* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost i Hrvatski karmelićani i karmelićanke, ²1997.), 184.

² IOANNES PAULUS II., *Messaggio di Giovanni Paolo II per la I giornata della vita consacrata*, 6.1.1997.

http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated_life/documents/hf_jp-ii_mes_06011997_i-consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.). Tekstovi poruka koje ćemo analizirati preuzeti su u elektroničkom obliku s navedene službene adrese; prijevod tekstova je vlastiti. Navodimo ih prema izvorniku objavljenom na navedenim službenim vatikanskim stranicama, tj. na talijanskom jeziku; jedino je Poruka za I. dan posvećenoga života potpisana latinski, pa je tako i navedena.

³ Iako je Ivan Pavao II. slavio devet puta Svjetski dan posvećenog života, uputio je deset poruka, budući da je za I. dan posvećenog života uputio i Poruku kojom je utemeljio tu godišnju proslavu (6. veljače 1997.) i održao homiliju na sam Dan. Zbog praktičnosti koristimo termin „poruke“, iako je poruka (tal. *messaggio*) bila upućena samo dva puta: za I. dan posvećenoga života (1997.) i za VIII. dan posvećenoga života (2005.) – posljednji koji je ovaj rimski prvosvećenik slavio. Ostalih godina riječ je o homilijama, što je razvidno i iz samih naslova, iako su homilije Ivana Pavla II. od 1998. do 2004. na vatikanskoj stranici klasificirane kao poruke (engl. *messages*) te se isti tekstovi mogu pronaći u dvije kategorije: kao „Poruke za Svjetski dan posvećenog života“ i kao „Homilije“. Termin „poruka“ smatramo prikladnim i s obzirom na sam njihov sadržaj: posvećenim osobama imaju nakanu uputiti određene poruke, koje ćemo analizirati s teološko-pravnog aspekta.

II. redovnicima i redovnicama grada Rima i Rimske biskupije, upravo na blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu, od 1961. do 1996., jer se u njihovim interventima naziru začeci utemeljenja Dana posvećenoga života i kasnijih poruka.

Ekskurs u eklezijalno-liturgijski razvoj samih poruka uvest će nas u treći dio prikaza: u analizu tekstova poruka Ivana Pavla II. Teološko-liturgijski kontekst godišnje proslave Dana posvećenoga života na blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu, što predstavlja teološki *locus* poruka, bit će prikazan sintezom njegovih tumačenja svetopisamskih tekstova.

U teološko-pravnom svjetlu promatrat ćemo tematska težišta poruka, ističući posebno ona koja predstavljaju, na izravan ili neizravan način, elemente kanonskopavnog uređenja posvećenoga života prema Zakoniku kanonskoga prava iz 1983.

1. Ekzeziološka utemeljenost poruka za Dan posvećenog života

Aktualno kanonskopavno uređenje izravno se oslanja na ekzeziologiju Drugog vatikanskog koncila, koja objedinjuje mističnu i institucionalnu dimenziju Crkve. Stoga i kanonske odredbe o posvećenom životu nalaze uporište u koncilskim dokumentima čiji su izričaji preneseni u kanonistički govor⁴ te također odražavaju, međusobno nedjeljivu, i mističnu i institucionalnu dimenziju posvećenoga života. U opisu te stvarnosti usmjerujemo promatranje na koncilске izvore prvih dvaju kanona o zajedničkim odredbama za sve ustanove posvećenoga života: 573 i 574, koji donose bitne elemente odnosa posvećenoga života i Crkve te ocrtavaju njegov položaj u Crkvi.⁵

Riječ je o VI. poglavlju Dogmatske konstitucije o Crkvi

⁴ Usp.: IVAN PAVAO II., „Apostolska konstitucija *Sacrae disciplinae leges*“, *Zakonik kanonskoga prava s izvorima* (Zagreb: Glas Koncila, 1996.), str. XXIX.

⁵ O nedjeljivoj povezanosti posvećenoga života i otajstva Crkve te njezina poslanja u svijetu mogu se konzultirati: Herbert ALPHONSO, „La vita consacrata nella Chiesa e nel mondo oggi – sfide e risposte“, *Periodica de re morali, canonica, liturgica* 82 (1993.), 605-635; Fabio CIARDI, „La vita consacrata nel presente della Chiesa e del mondo“, Joseph AUBRY (ur.), *Vita Consacrata un dono del Signore alla sua Chiesa* (Torino: ElleDiCi, 1993.); Velasio DE PAOLIS, *La vita consacrata nella Chiesa*, ed., (Bologna: Dehoniane, 1992.); Velasio DE PAOLIS, „La vita religiosa e la Chiesa del Vaticano II“, *Commentarium pro religiosis et missionariis* 90 (2009.), 7-28; Gianfranco GHIRLANDA, „Ecclesialità della vita consacrata, segno di vita fraterna“, *Consacrazione e Servizio* 45, 6 (1996.) 65-81; Josean VILLALABEITIA, „La vida religiosa aspostólica según el Concilio Vaticano II“, *Claretianum* 49 (2009.), 415-501.

*Lumen gentium*⁶ (posebno br. 43-45), o br. 33 Dekreta o pastirskoj službi biskupa *Christus Dominus*,⁷ o Dekretu o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis* (br. 1 i 5)⁸ i o br. 18 Dekreta o misijskoj djelatnosti Crkve *Ad gentes*.⁹

Predstavljamo tematske navode spomenutih koncilskih dokumenata koji prodahnjuju i nadahnjuju navedene kanone 573 i 574.¹⁰

- Eklezijalnu svrhu posvećenoga života, o kojoj kan. 573, § 1 progovara na sljedeći način: „[...] vjernici (se), [...] posve posvećuju Bogu nadasve ljubljenu, da, njemu u čast i za izgradnju Crkve [...]“, nalazimo u koncilskim dokumentima - izvorima toga kanona opisanu sličnim izričajima:

LG 43,1: „[...] razne redovničke obitelji koje umnažaju pomoćna sredstva kako na korist svojih članova, tako i na dobro cjelokupnoga Kristova Tijela“;

LG 44,2: „[...] njihov duhovni život također mora biti posvećen dobru čitave Crkve“;

⁶ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. XI. 1964.), *Dokumenti* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.), VI. poglavlje, br. 43-47, (dalje LG). Naslov ovoga poglavlja je *Redovnici*, no taj naslov nije uzet u strogom kanonskom smislu te uključuje cjelokupnu tipologiju posvećenoga života. Aktualni Zakonik prepoznaje i priznaje sljedeće oblike posvećenoga života u Crkvi: 1. Ustanove, koje su redovničke (kann. 607-709) i svjetovne (kann. 710-730), a njima su slične družbe apostolskog života (kann. 731-746); 2. individualne oblike posvećenoga života: pustinjački život (kan. 603) i red djevica (kan. 604). Kanonom 605 Zakonik ostavlja otvoren prostor za nastajanje novih oblika posvećenoga života, koji trebaju imati sve bitne elemente posvećenoga života, a novost se treba i može odražavati u načinu njihova konkretnoga življenja. Glede studija tekstova LG s obzirom na posvećeni život upućujemo na: Paolo MOLINARI – Peter GUMPEL, „La dottrina della Costituzione dogmatica “Lumen gentium” sulla vita consacrata, Il Capitolo VI: “Sui Religiosi”, *Vita Consacrata* 21 (1985.), 97-137; Lino PIANO, „La posizione dei religiosi nella Chiesa negli interventi dei Padri conciliari sullo schema “De Ecclesia” al Concilio Vaticano II”, *Seminarium* 37 (1997.), 807-834; Lino PIANO, „Questioni particolari circa la vita consacrata negli interventi dei Padri conciliari sullo schema “De Ecclesia” al Concilio Vaticano II”, *Seminarium* 38 (1998.), 677-688; Egidio FERASIN, *Un lungo cammino di fedeltà. La Vita Consacrata dal Concilio al Sinodo* (Roma: LAS, 1996.).

⁷ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Christus Dominus. Dekret o pastirskoj službi biskupa* (28. X. 1965.), *Dokumenti* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.), (dalje CD).

⁸ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Perfectae caritatis. Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života* (28. X. 1965.), *Dokumenti* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.), (dalje PC).

⁹ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Ad gentes. Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve* (7. XII. 1965.), *Dokumenti* (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2008.), (dalje AG).

¹⁰ Kurziv u navedenom tekstu kanona i koncilskih dokumenata je naš, a koristimo ga za isticanje pojmova o kojima govorimo.

CD 33,1: „[...] dužni su svaki prema svome pozivu marljivo i savjesno surađivati *na izgradnji i porastu čitavoga otajstvenoga Kristova Tijela i na dobro partikularnih Crkava.*“

PC 1,3: „Što se oni gorljivije sjedinjuju s Kristom [...], *to plodnijim postaje život Crkve i življim njezin apostolat.*“

PC 1,4: „Da iznimna vrijednost toga života, [...] bude na još veću korist Crkve [...].“

- Karakteristiku posvećenoga života kao eshatološki znak u Crkvi, o kojoj kan. 573, §1 progovara na sljedeći način: „[...] i da, *postavši sjajnim znakom u Crkvi, unaprijed naviještaju nebesku slavu.*“, dva koncilski dokumenta - izvora toga kanona donose kako slijedi:

LG 44, 3: „[...] otkriva svojim vjernicima već u ovom svijetu prisutna nebeska dobra, svjedoči o novome i vječnome životu postignutome po Kristovu otkupljenju te tako *naviješta buduće uskrснуće i slavu nebeskoga kraljevstva.*“

PC 1,1: „Nastojanje oko savršene ljubavi po evanđeoskim savjetima [...] pojavljuje se kao *sjajan znak nebeskoga kraljevstva.*“

- Način povezanosti posvećenih vjernika s Crkvom i njezinim otajstvom kan. 573, §2 opisuje na sljedeći način: „Taj oblik življenja [...], slobodno prihvaćaju vjernici koji [...] javno prihvaćaju evanđeoske savjete čistoće, siromaštva i poslušnosti te se, *po ljubavi prema kojoj ti savjeti vode, na poseban način združuju s Crkvom i njezinim otajstvom*“, koji je gotovo doslovno preuzet iz koncilskog dokumenta - izvora toga kanona:

LG 44, 2: „Kako, pak, *evanđeoski savjeti, po ljubavi kojoj vode, na poseban način povezuju svoje pristalice s Crkvom i njezinim otajstvom* [...].

- O zahvatu mjerodavne crkvene vlasti s obzirom na ustanove posvećenoga života, kan. 573, §2 progovara na sljedeći način: „Taj oblik življenja u ustanovama posvećenoga života, *što ih je mjerodavna crkvena vlast kanonski osnovala*, slobodno prihvaćaju vjernici koji prema vlastitim zakonima ustanova, zavjetima ili drugim svetim vezama *javno prihvaćaju evanđeoske savjete čistoće, siromaštva i poslušnosti* [...].“ Koncilski dokumenti - izvori kanona ne rabe izraz „kanonsko osnivanje“, nego ga impliciraju opisujući ga:

LG 43,1: „Sama se, pak, crkvena vlast pobrinula da ih (evanđeoske savjete, op.a.) *tumači i njihovim obdržavanjem upravlja te da iz toga odredi također trajne oblike življenja.*“

LG 45,1: „Budući da je zadaća crkvene hijerarhije pasti i voditi Božji narod [...], njoj pripada i *mudro upravljanje praksom evanđeoskih savjeta* [...].“

LG 45,3: „Crkva, pak, svojim odobrenjem ne samo uzdiže redovničko zvanje na dostojanstvo kanonskoga staleža [...]“

PC 5, 1 i 2: „Članovi svih redovničkih ustanova neka u prvom redu budu svjesni da su se zavjetovanjem evanđeoskih savjeta odazvali božanskome pozivu [...]. Budući da je Crkva primila to njihovo samopredanje [...]“

AG 18: „[...] redovnički život, [...] sjajno očituje i označuje intimnu narav kršćanskog poziva po prisnijoj posveti Bogu učinjenoj u Crkvi.“

- Jezgrovit opis položaja staleža članova ustanova posvećenog života u Crkvi donosi kan. 574, §1: „Stalež onih koji u takvim ustanovama javno prihvaćaju evanđeoske savjete pripada životu i svetosti Crkve [...]“, a preuzet je iz LG 44, 4: „[...] stalež koji se zasniva na zavjetovanju evanđeoskih savjeta [...] nepobitno pripada njezinu životu i svetosti.“¹¹

- Poseban Božji poziv kao dar za služenje Crvi tema je kan. 574, §1: „Bog neke vjernike posebno zove u taj stalež da u životu Crkve uživaju osobit dar i da, prema svrsi i duhu ustanove, pridonose njezinu spasenjskom poslanju.“ A tekst je gotovo doslovno preuzet iz koncilskog dokumenta - izvora toga kanona:

LG 43,2: „[...] Bog s obje strane poziva neke Kristove vjernike da u životu Crkve uživaju u posebnom daru te da svaki na svoj način bude na korist njezinom spasenjskom poslanju.“

Navedeni tekstovi koncilskih dokumenata koji su inspirirali kanonsko zakonodavstvo o posvećenome životu, a posebno tekstovi konstitucije *Lumen gentium*, našli su svoje mjesto i potvrdu u apostolskoj pobudnici *Vita consecrata*.¹² Rimski prvosvećenik Ivan

¹¹ O toj tematici vidi: Velasio DE PAOLIS, „Ecclesialità della vita consacrata“, Gianfranco GHIRLANDA (ur.), *Punti fondamentali sulla vita consacrata* (Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 1994.), 99-136; posebno o VI. poglavlju LG „De religiosis“, 113-117, te o izričaju da posvećeni život pripada životu i svetosti Crkve, 117-119.

Kanon 207, §2 govori o staležu posvećenih osoba: „[...] iako njihov stalež ne pripada hijerarhijskom uređenju Crkve, pripada ipak njezinu životu i svetosti.“ Ovome je kanonu također izvor LG 44, 4, koji se u njemu zrcali gotovo doslovno: „Premda, dakle, stalež koji se zasniva na zavjetovanju evanđeoskih savjeta ne pripada u hijerarhijski ustroj Crkve, on ipak nepobitno pripada njezinu životu i svetosti.“

¹² IVAN PAVAO II., *Posinodalna apostolska pobudnica Vita consecrata* (25. III. 1996.), Viktor NUIĆ (prir.), *Crkveni dokumenti o posvećenom životu* (Zagreb: Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara – Hrvatska unija viših redovničkih poglavarica, 1997.), (dalje VC). Znakovito je da III. dio Prvoga poglavlja: „Confessio Trinitatis. Na teološko-trinitarnim izvorima posvećenoga života“ (br. 14-40), nosi naslov „U Crkvi i za Crkvu“ (br. 29-34) te sažima značenje i mjesto posvećenoga staleža u životu Crkve, posebno u br. 29, naslovljenom: „Dobro je

Pavao II. oživljava i produbljuje koncilski nauk te ponovno naglašava činjenicu da posvećeni život duboko u sebi pripada životu, svetosti i poslanju Božjega naroda (usp.: VC 3). Svjestan da razne poteškoće ustanova posvećenoga života mogu tu tvrdnju dovesti u pitanje, Ivan Pavao II. ponavlja da ni ta stvarnost ne smije izazvati sumnje: „da je preuzimanje evanđeoskih savjeta zavjetovanjem *sastavni dio života Crkve* [...]“ (VC 3). U oba navoda prepoznatljiv je izričaj LG 44,4 o nepobitnom pripadanju staleža koji nastaje zavjetovanjem evanđeoskih savjeta životu Crkve. Izravno pozivanje na nauk Drugog vatikanskog koncila nalazimo u br. 29: „U njegovu svjetlu se spoznalo da zavjetovanje evanđeoskih savjeta neprijeporno pripada životu i svetosti Crkve“, gdje se ponovno preuzima navod LG 44,4. I tekst dalje nastavlja još jednom snažno tvrdeći: „To znači da posvećeni život, koji postoji od samih početaka, neće moći nikada ne biti u Crkvi kao njezin element kojega se ne može odreći i koji je označava, jer je izraz same njezine naravi“ (VC 29).

Kao zaključnu postavku koncilске ekleziologije, koja se potom pretočila i u kanonsku normativu o posvećenom životu te u daljnje teološko-pravno promišljanje i življenje ove stvarnosti, koristimo intervent na Biskupskoj sinodi 1994. tada pomoćnog biskupa Buenos Airesa mons. Jorge Maria Bergoglia kojim poziva na ispravno shvaćanje posvećenoga života: „Kada nam Koncil kaže da je redovnički život dar Duha Crkvi, ističe ne samo narav dara nego i stvarnost kojoj je dar darovan: Crkva, tijelo Crkve. [...]. Ova referencija služi za određivanje okvira u kojemu se treba shvaćati redovnički život da ne bismo riskirali dezorijentiranost i raspršivanje uzvisujući redovničke obitelji zbog njihove „karizme osnivanja“ ignorirajući pripadnost cjelokupnosti Crkve. Okvir je Crkva: posvećeni život je dar Crkvi, rađa se u Crkvi, raste u Crkvi, sav je usmjeren na Crkvu.“¹³

da ostanemo ovdje“: posvećeni život u tajni Crkve“, u br. 30: „Novo i naročito posvećenje“ te u br. 32: „Posebna vrijednost posvećenoga života“.

Istaknuti poznavatelj tematike posvećenoga života i njegova značenja za Crkvu Gianfranco Ghirlanda bavio se ovom tematikom s obzirom na apostolsku pobudnicu *Vita consecrata*; upućujemo na tri njegova vrijedna doprinosa: Gianfranco GHIRLANDA, „Dimensione ecclesiologicala della vita consacrata nel Sinodo dei vescovi del 1994“, *Periodica* 84 (1995.), 655-685; „L'esortazione apostolica Vita Consecrata: aspetti teologici ed ecclesiologicali“, *Periodica* 85 (1996.), 555-596; „L'esortazione apostolica Vita Consecrata: aspetti canonici“, *Periodica* 85 (1996.), 597-623.

13 Usp.: Jorge Mario BERGOGLIO, „Intervento al Sinodo sulla vita consacrata e la sua missione nella Chiesa e nel mondo, 13 ottobre 1994“, Giuseppe FERRARO, *Il Sinodo dei vescovi, 1994. La vita consacrata e la sua missione nella Chiesa e nel mondo* (Roma: La Civiltà Cattolica, 1998.), 278. Prijevod teksta je naš.

2. Shvaćanje posvećenoga života u koncilskom i pokoncilskom vremenu

Blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu, i prije nego je utemeljen kao Dan posvećenoga života, bio je prilika susreta rimskoga klera, crkvenih i društvenih institucija te članova posvećenoga života s rimskim prvosvećenikom i izričaj posebne povezanosti s njime. Ti su susreti urodili svjedočenjem razvoja razumijevanja posvećenoga života i njegove uloge u životu Crkve i društva izraženima u tematici homilija, koje ćemo ukratko prikazati, a u kojima se već naziru glavne motivacije uspostavljanja Dana posvećenoga života.

2.1 Redovnički život u homilijama Ivana XXIII. i Pavla VI.

U koncilskom i neposredno pokoncilskom vremenu, koje je već nosilo obilježja novoga shvaćanja Crkve i novoga odnosa prema posvećenom životu u Crkvi, tadašnji rimski prvosvećenici Ivan XXIII. i Pavao VI. u godišnjem susretu crkvene zajednice 2. veljače snažno su naglašavali da je Kristova Crkva jedna i katolička, da je živa u svojoj raznolikosti službi i staleža, da upravo na ovaj blagdan¹⁴ predanje vjernika Kristu, u načinu života koji im je svojstven, svjedoči jedinstvo u istoj vjeri, bratskoj ljubavi i zajedničkom posluhu jednom pastiru, namjesniku Kristovu. To se zajedništvo iskazivalo u tradiciji darivanja svijeća rimskom prvosvećeniku, koje bi on potom slao crkvenim i državnim institucijama i pojedincima kao znak duhovne povezanosti, prijateljskog i mirotvornog svjetla, znak ekumenizma, kršćanskoga prijateljstva i susreta, znak duboke povezanosti mističnoga tijela

¹⁴ Glede naziva samoga blagdana, u homilijama Ivana XXIII. nalazimo naziv „Blagdan očišćenja Presvete Djevice Marije“ (1961. i 1963.), dok se u naslovu homilija Pavla VI. ne donosi taj naziv, ali ga on sam izričito spominje kao blagdan 1964. i 1966., a samo implicitno, kao nekadašnji blagdan i tradiciju u homilijama 1972. i 1975. Treba spomenuti da se u homilijama izrečenima 2. veljače, od 1965., kada homilija Pavla VI. odiše snažnim kristocentričnim i ekleziološkim karakterom čašćenja i pobožnosti prema Blaženoj Djevici, što je neposredan utjecaj koncilskoga usmjerenja koje on sam i spominje, iz godine u godinu sve jače očituje duh Drugog vatikanskog koncila i liturgijske reforme. Jedan od plodova reforme je Opći rimski kalendar koji je 14. veljače 1969. proglasio Pavao VI. apostolskim pismom u obliku motu propria *Mysterii Paschalis*, što je, između ostaloga, rezultiralo mijenjanjem ovog marijanskog blagdana (Čišćenje Marijino) u Gospodnji blagdan (Prikazanje Gospodinovo).

Kristova – Crkve.¹⁵

Upravo je znak goruće svijeće bio tematika homilija u odnosu na njihov prvotni kristološki simbolizam: svijeća usmjeruje pogled na Krista – Svjetlo na prosvjetljenje naroda (usp.: Lk 2,32), Svjetlo koje na mnoge načine osvjetljuje i mnogostrukim darovima prosvjetljuje duše vjernika,¹⁶ besmrtni Kralj vjekova i naroda, slava svoje Crkve, svjetlo i mir svih naroda pozvanih kontemplirati Kristovo lice.¹⁷

Simbolika svijeće koju Pavao VI. predočava jest kulturna i eklezijalna: svijeća je simbol mnogih vjerničkih glasova koji izriču čašćenje i pobožnost prema Gospodinu, štovanje Blažene Djevice, ljubav prema Crkvi i njezinim služiteljima.¹⁸ U tom predanju posebno ističe još jednu sliku: darivanje svijeća predstavlja apologiju crkvenoga posluha rimskom biskupu te svjedočanstvo odgovornog, slobodnog,

¹⁵ Sam je blagdan uključivao „Ceremoniju prikazivanja svijeća“, kako je to razvidno i iz samog naziva liturgijskih slavlja 2. veljače, od 1961. do 1974., koji se poslije te godine više ne pojavljuje. Rimski prvosvećenici darivali su svijeće: diplomatima akreditiranim pri Svetoj Stolici, poznatim svetištima, ali i skromnim crkvama, katoličkim i ortodoksnim patrijarsima u Svetoj Zemlji, novim kardinalima, katoličkim sveučilištima, crkvenim i državnim institucijama u raznim narodima, biskupima, redovničkim misionarskim zajednicama koje su pretrpjele bolne događaje u raznim stranama svijeta, klauzurnim zajednicama najstrožega načina života, na čast kulta novoproglašanih svetaca i blaženika, u bolnice – kao znak ljubavi prema bolesnicima, u misijske krajeve, u mlade crkve u kojima je tek uspostavljena hijerarhija, itd. O tradiciji i simbolici darivanja svijeća rimskom prvosvećeniku, a potom njegova darivanja istih svijeća gore navedenim naslovnici, vidi navode samih rimskih prvosvećenika: GIOVANNI XXIII, *Omelia, Festa della purificazione della Ss.ma Vergine Maria, Cerimonia della presentazione dei Ceri, Giovedì, 2 febbraio 1961*, http://w2.vatican.va/content/john-xxiii/it/homilies/1961/documents/hf_j-xxiii_hom_19610202_cerimonia_ceri.html, (14. 10. 2016.); GIOVANNI XXIII, *Omelia, Festa della purificazione della Ss.ma Vergine Maria, Cerimonia della presentazione dei Ceri, Giovedì, 2 febbraio 1963*, http://w2.vatican.va/content/john-xxiii/it/homilies/1963/documents/hf_j-xxiii_hom_19630202_ceri.html (14. 10. 2016.); PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Festività della Presentazione di Nostro Signore Gesù Cristo al Tempio, Domenica, 2 febbraio 1964*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1964/documents/hf_p-vi_hom_19640202.html (14. 10. 2016.); PAOLO VI, *Omelia, Tradizionale cerimonia di offerta dei ceri, Festività della Presentazione di Nostro Signore Gesù Cristo al Tempio, Martedì, 2 febbraio 1965*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1965/documents/hf_p-vi_hom_19650202_offerta-ceri.html (14. 10. 2016.). Prijevod tekstova homilija rimskih prvosvećenika je vlastiti.

¹⁶ Usp.: GIOVANNI XXIII, *Omelia, 2 febbraio 1961*.

¹⁷ Usp.: GIOVANNI XXIII, *Omelia, 2 febbraio 1963*.

¹⁸ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Festa della Presentazione di Gesù al Tempio, Mercoledì, 2 febbraio 1966*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1966/documents/hf_p-vi_hom_19660202.html (14. 10. 2016.).

sinovskog posluha i velikodušne vjernosti.¹⁹

U mnoštvu koje se okuplja oko svojega vrhovnoga pastira posebno razlikuje one koji su se posvetili Bogu u crkvenim službama te u svijeći prepoznaje njihovo prikazanje, žrtvu, plamen koji se troši da bi osvijetlio okolinu, da bi dao svjetlo drugima; prepoznaju živote koji se predaju Kristu i Crkvi po neizbrisivoj vezi koja ih povezuje s Kristom i čini ih živim udovima njegova mističnoga Tijela. Ta se veza jača sakramentalnim (ređenje) ili kanonskim (zavjeti) činom kojim se te osobe posvećuju Gospodinu na potpun, jedinstven i trajan način, uspostavljajući životno jedinstvo s Kristom, u vjernosti njegovoj Riječi u nasljedovanju njegova stila života.²⁰

Još je 1961. Ivan XXIII. u homiliji izrečenoj 2. veljače istaknuo važnost posvećenoga života provođenog u zajednicama najstrožeg opsluživanja i pokore, jer on potvrđuje uzvišenost potpunoga posvećivanja u molitvi i šutnji iznad svakog drugog oblika apostolata, koji upravo iz žrtava i pokore tih osoba crpe snagu za aktivno djelovanje. Naglasio je potrebu svijeta i Crkve za osobama koje će u vjeri i ljubavi, u skrovitosti i pokori izgarati za Krista i Crkvu.²¹ Kontemplativni način života pohvaljuje i Pavao VI. ističući važnost posvećenosti trajnoj molitvi, šutnji, sabranosti u intimnom razgovoru s Bogom te takve zajednice naziva „otocima skrivenosti, pokore i meditacije“, svjedočeci im da nisu ni zaboravljene, ni odijeljene od zajedništva Crkve, nego naprotiv: one su srce Crkve, povećavaju njezino duhovno bogatstvo, podržavaju

19 Usp.: PAOLO VI, *Omelia, Tradizionale cerimonia di offerta dei ceri, Festività della Presentazione di Nostro Signore Gesù Cristo al Tempio, Venerdì, 2 febbraio 1968*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1968/documents/hf_p-vi_hom_19680202.html (14. 10. 2016.); PAOLO VI, *Omelia, 3 febbraio 1969*; PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Festa della Presentazione del Signore al Tempio, Mercoledì, 2 febbraio 1972*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1972/documents/hf_p-vi_hom_19720202.html (14. 10. 2016.); PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Festa della Presentazione di Gesù al Tempio, Venerdì, 2 febbraio 1973*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1973/documents/hf_p-vi_hom_19730202.html (14. 10. 2016.).

20 Usp.: PAOLO VI, *Omelia, Tradizionale cerimonia di offerta dei ceri, Festività della Presentazione di Nostro Signore Gesù Cristo al Tempio, Giovedì, 2 febbraio 1967*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1966/documents/hf_p-vi_hom_19660202.html (14. 10. 2016.); PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Festa della Presentazione di Gesù al Tempio, Lunedì, 3 febbraio 1969*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1969/documents/hf_p-vi_hom_19690203.html (14. 10. 2016.).

21 Usp.: GIOVANNI XXIII, *Omelia, 2 febbraio 1961*.

njezinu ljubav, dijele njezine napore i trpljenja, apostolat i nade.²²

Od 1971. Pavao VI. sve snažnije naglašava liturgijsko-simboličku povezanost Isusova prikazanja, prepoznavanja kao Mesije i svjetla svijeta i redovničkoga prikazanja - posvećenja po zavjetima. Povezuje evanđeoski događaj donošenja Isusa u Hram po zakonskoj odredbi, po kojoj se priznaju Božja prava nad čovjekom, s našim prikazanjem kojim i mi priznajemo njegovu vrhovnu vlast i našu stvorenjsku i sinovsku ovisnost o njemu. Osim Božjega gospodstva u prikazanju se prepoznaje Njegova ljubav i na nju se želi odgovoriti, koliko je to čovjeku moguće, analognom gestom ljubavi. Stoga je prikazanje odgovor kršćanina na Božju ljubav, a kad ono ima karakteristike potpunosti i trajnosti, stvara poseban način postojanja: redovnički život.²³ Krist, koji je svjetlo, čini od onih koji mu se posvećuju svoje svjetlo: „Vi ste svjetlost svijeta“ (Mt 5,14). Nakon te tvrdnje Pavao VI. se pita: „Ali kako činimo da svijetli?“ i odgovara da nam na to pokazuje upravo svijetla: goreći i izgarajući, darujući svjetlo, nestajući u tihoj žrtvi. U tome prepoznaje svjedočko poslanje posvećenih za Krista i Crkvu: u priznavanju Božjega gospodstva nad vlastitim životom, u zahvaćenosti Kristom, u podložnosti autoritetu Crkve.²⁴ Ti su naglasci došli do izražaja u susretima Pavla VI. s redovnicama 2. veljače 1973. i 1974., koje je na poseban način on inicirao te je i predstavio motive: da im izrazi poštovanje i ljubav, da ih ohrabri u svjedočenju evanđeoskoga načina života pred opasnošću sekularizacije, da tradicija redovničkoga života bude u crkvenoj zajednici priznata vrijednom i aktualnom te obnovljena u duhu Koncila i prema odredbama Apostolske Stolice, da mnogostruki i vrijedni načini njihova djelovanja budu uključeni u crkveno djelovanje.²⁵

Godine 1974. do izražaja dolazi crkvenost redovničkoga posvećenja, koja je i motiv susreta rimskog prvosvećenika s redovnicama, kako on sam kaže citirajući LG 44: „Kako, pak, evanđeoski savjeti, po ljubavi kojoj vode, na poseban način povezuju svoje pristalice s Crkvom i njezinim otajstvom, njihov duhovni život također

²² Usp.: PAOLO VI, *Omelia, 2 febbraio 1966*. Svoju blizinu i visoko vrednovanje njihova načina života potvrđuje im tradicionalnim simboličnim darivanjem svijetle. U opisanju njihove nužnosti za Crkvu, navodi PC 7, koji je glasovanjem bio prihvaćen od koncilskih otaca tek koji mjesec ranije (18. studenoga 1965.).

²³ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Solennità della Presentazione di Gesù al Tempio, Martedì, 2 febbraio 1971*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1971/documents/hf_p-vi_hom_19710202.html (14. 10. 2016.).

²⁴ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, 2 febbraio 1972*.

²⁵ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, 2 febbraio 1973*.

mora biti posvećen dobru čitave Crkve“, a potom opet naglašava: „Da, predrage kćeri u Kristu: *posvećene ste na dobro čitave Crkve!*“²⁶ Stoga i razlaže da je to jedini motiv zbog kojeg daruju život Kristu: služiti dušama, služiti Crkvi. Tu stvarnost želi predočiti čitavoj Crkvi koja u redovnicama treba imati živi primjer postojanja posvećenoga Bogu, bez uzmicanja i žaljenja.²⁷

U donošenju Djeteta Isusa u Hram, u njegovu prikazanju Bogu, iščitava se njegovo poslanje tumača i izvršitelja Očeve volje. U tom obredu Pavao VI. otkriva zahtjev upravljen posvećenima: da obnove svoje redovničke zavjete te svoje cjelovito, potpuno i radosno predanje ujedine s Isusovim u vršenju Očeve volje. Posebno naglašava poziv na posvećeno djevičanstvo koje ljubavlju hrani duh i osposobljava za žrtvu darivanja u služenju braći u ljubavi, služenju koje nastoji biti što sličnije Kristovu, ljudima na spasenje. Nije riječ o egoizmu i o zatvaranju u sigurnost samostanskih ćelija, nego o odricanju od vlastite ljudske ljubavi i žrtvovanju samih sebe za kraljevstvo Božje koje je u svojoj biti slavljenje eklezijalne univerzalne ljubavi, i prepoznavanje u svakom potrebitom bratu sakramenta mistične prisutnosti Krista.²⁸

2.2 Teološki naglasci homilija Ivana Pavla II. od 1979. do 1996.

Tematika koju je u pokoncilskom vremenu u svojim homilijama razvijao Pavao VI., sve se više usredotočujući na posvećeni život, posebno u njegovoj redovničkoj formi, našla je svoj kontinuitet i razvoj u homilijama njegova nasljednika Ivana Pavla II.²⁹ Teološki kontekst blagdana Prikazanja Gospodinova u Hramu i egzegetski pojmovni

²⁶ PAOLO VI, *Omelia, Cerimonia di offerta dei ceri, Sabato, 2 febbraio 1974*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1974/documents/hf_p-vi_hom_19740202.html (14. 10. 2016.), kurziv je u originalnom tekstu; usp.: PAOLO VI, *Omelia, Festa della Presentazione del Signore, Lunedì, 2 febbraio 1976*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1976/documents/hf_p-vi_hom_19760202.html (14. 10. 2016.).

²⁷ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, 2 febbraio 1974*.

²⁸ Usp.: PAOLO VI, *Omelia, Festa della presentazione del Signore, 2 febbraio 1975*, http://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1975/documents/hf_p-vi_hom_19750202.html (14. 10. 2016.), PAOLO VI, *Omelia, 2 febbraio 1976*.

²⁹ Teološko-liturgijski okvir homilija Ivana Pavla II. od početka njegova pontifikata pa do utemeljenja Dana posvećenoga života promatrat ćemo u sintetičkom obliku istaknuvši tematske naglaske vezane uz redovnički život. Riječ je o porukama od 1979., kada je slavio prvi blagdan Gospodinova prikazanja u Hramu, budući da je pontifikat započeo 16. listopada 1978., do poruke iz 1996. Poruke i homilije u razdoblju od 1997. do 2005. prikazat ćemo analizirajući povezanost teološko-liturgijskog okvira s teološko-pravnim naglascima samih poruka.

naglasci evanđeoskog izvješća o tom događaju polazište su za njegovo obraćanje redovnicima i redovnicama, a od 1994. koristit će pojam „osobe posvećenoga života“ koji, u skladu sa Zakonikom iz 1983., uključuje sve oblike posvećenoga života u Crkvi.³⁰

Svoju prvu homiliju na blagdan Prikazanja Gospodinova Ivan Pavao II. naslovljava „Lumen ad revelationem gentium“ (Svjetlo na prosvjetljenje naroda) te se obraća redovnicima i redovnicama kao onima koji su odlučili slijediti to svjetlo – Krista, koji je rasvijetlio njihove dubine i Učitelj je njihova posebnoga poziva.³¹ Taj se poziv ostvaruje u nasljedovanju Kristova prikazanja u Hramu koje je u Šimunovu navještaju križa doseglo puninu otajstva toga predanja, a konkretizira se po redovničkom zavjetovanju kojim se život potpuno posvećuje Bogu. U tom kontekstu Ivan Pavao II., oslanjajući se na PC 5, karakterizira to posvećenje kao potpuno, definitivno i ekskluzivno, kao trajni rast i sjajni procvat krsnoga posvećenja. Da bi prikazao način toga posvećenja, tj. po redovničkom zavjetovanju, preuzima navod LG 44 o posvemašnjem predanju vjernika Bogu kojega najviše ljubi i tako mu se još intimnije posvećuje, služi mu i časti ga. Već ovdje izričito govori da je taj blagdan upravo blagdan za one koji se posvećuju Gospodinu jer dar njihova zavjetovana života nalazi svoj trajni uzor, nagradu, ohrabrenje u prikazanju Riječi Božje Ocu, po rukama Majke.³² Poziva posvećene, nazivajući ih sinovima i kćerima svjetla, da budu svjetlo koje će osvjetljavati svijet i vremenitu stvarnost, da daju istinito svjedočanstvo za buduću svjetlost vječnoga života i podsjeća da ih je na to pozvao Drugi vatikanski koncil u LG 44 te im povjerava zadaću: „Neka sjaji svjetlo vaše jake vjere, svjetlo vaše djelotvorne ljubavi, svjetlo vaše radosne čistoće, svjetlo vašeg velikodušnog siromaštva!“³³ Povezanost krsnoga i redovničkoga posvećenja, koje je bilo predmet homilije prethodne godine, Ivan Pavao II. još dublje razvija u homiliji

³⁰ Vidi bilješku 6. o tipologiji posvećenoga života u aktualnom Zakoniku kanonskoga prava.

³¹ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2), Festa della presentazione del Signore, Venerdì, 2 febbraio 1979*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1979/documents/hf_jp-ii_hom_19790202_presentazione-signore.html (26. 4. 2017.). Gotovo sve homilije izgovorene na ovaj blagdan, Ivan Pavao II. bi započinjao određenim navodom svetopisamskih tekstova na temelju kojeg bi razvio promišljanje o tom blagdanu i uputio poruku prisutnima, između ostalih redovnicima i redovnicama. Njegove homilije navodimo prema izvorniku (brojevima u zagradama) kojima je označen njihov sadržaj.

³² Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2, 3), Santa Messa della presentazione del Signore, 2 febbraio 1980*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1980/documents/hf_jp-ii_hom_19800202_presentazione.html (26. 4. 2017.).

³³ GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (4), 2 febbraio 1980*.

na misi za redovnike i redovnice 2. veljače 1981. U okvir nekoliko evanđeoskih slika o identitetu Novorođenčeta prikazana u Hramu, smješta crkveno viđenje redovničkoga života. On koji je „spasenje“, „svjetlo na prosvjetljenje naroda“, „slava“ svoga izraelskog naroda, „propast i uzdignuće mnogih u Izraelu“, „znak osporavan“, onaj je koga simboliziraju svijeće u rukama redovnika i redovnica, kojeg su oni neopozivo izabrali kao svjetlo svojega života u potpunom i trajnom darivanju u redovničkom životu, koji je savršeniji oblik krsnoga posvećenja, kako to tvrdi PC 5, na što se Ivan Pavao II. poziva u svojem promišljanju o uzvišenosti redovničkoga posvećenja. Kao pomoć i poticaj u življenju istoga predlaže redovnicima i redovnicama primjer nasljedovanja nutarnjega stava osoba o kojima govori evanđeoski odlomak blagdana: šutljive i tihe ljubavi svetoga Josipa, jake i postojane vjere starca Šimuna, molitvene i trajne vjernosti proročice Ane, a nadasve apsolutne i potpune raspoloživosti Presvete Djevice, koja čin prikazanja Sina u Hramu usmjeruje prema spasenjskoj žrtvi križa. Na takvu raspoloživost rimski prvosvećenik poziva redovnike i redovnice u nasljedovanju Krista putem prema Kalvariji, i to po svetim zavjetima kojima su se s njime vezali u čistoći, siromaštvu i poslušnosti. Te zavjete predstavlja kao izričaj samoga Krista koji po odgovoru posvećenih ulazi u odlučnu borbu protiv duha ovoga svijeta te ih opisuje oslanjajući se na PC 12-14. Upravo zbog izbora takva radikalnoga življenja redovnici i redovnice postaju, poput Krista i Marije „znak osporavan“, tj. znak dijeljenja, prekida, sukoba s duhom svijeta.³⁴

Simbolika svjetla koje rječito predstavlja Krista: „Svjetlo na prosvjetljenje naroda i slava puka svoga izraelskoga“ (Lk 2, 31-32), snažno prožima homiliju 2. veljače 1984. Ivan Pavao II. povezuje egzistenciju posvećenih s tim svjetlom jer upravo zbog svojega poziva redovnici i redovnice hode na poseban način u svjetlu koje je Krist te daju za nj svjedočanstvo. U tome kontekstu svijeće podsjećaju prvenstveno na sakrament krštenja u kojem se dogodio prvi susret s Kristovim svjetlom, sa svjetlom njegova evanđelja i svjetlom otkupljenja. Upaljena svijeća znak je i trenutka redovničkoga posvećenja po zavjetima kada je Kristovo svjetlo u životu posvećenih zasjalo posebno živim plamenom. U obnavljanju sjećanja na evanđeoski događaj prikazanja Isusova u Hramu, rimski prvosvećenik poziva redovnike i redovnice da i oni obnove svoje prikazanje Bogu u Isusu Kristu, da njihovo posvećenje

³⁴ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-5), Festa della presentazione del Signore, Santa Messa per i religiosi e le religiose, Lunedì, 2 febbraio 1981*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1981/documents/hf_jp-ii_hom_19810202_presentazione.html (26. 4. 2017.).

urodi potpunim pripadanjem Bogu, kao vlastitim uzdarjem na dar Božji.³⁵ Govoreći o osobama prisutnima u događaju Isusova prikazanja, Ivan Pavao II. posebno naglašava da je Šimun došao u Hram potaknut Duhom (usp.: Lk 2,27) te tu pronalazi sličnost s nadahnućem Duha Svetoga s obzirom na poseban put ostvarenja svetosti – u redovničkom pozivu. No, to nadahnuće nije bilo samo u počecima poziva – ono se ne može ugastiti, nego treba sazrijevati, zajedno s redovničkim pozivom, tijekom čitavoga života.³⁶

Ponavlja se i tematika Krista koji je „znak osporavan“, a u ovoj je homiliji predstavljena u svojem spasenjskom značaju. Naime, prihvaćanjem nasljedovanja Krista po zavjetima redovnici i redovnice postaju autentični znak osporavanja odnosno proturječja, koji je svijetu potreban kao kvasac spasenjske obnove.³⁷

Poziv na posvećenje Ivan Pavao II. povezuje s likovima Šimuna i Ane – svjedocima Isusova prikazanja u Hramu, iz čijih svjedočanstava proizlazi poziv posvećenih, predstavljajući analogije s njihovim pozivom, jer su redovnici i redovnice, kao i Šimun i Ana, ponukani Duhom Svetim prepoznali Gospodina, njemu služe u molitvi i žrtvi, o njemu svjedoče braći i sestrama koji iščekuju spasenje.³⁸ Posebno je istaknuta perspektiva poziva kao dara otkupiteljske Kristove ljubavi koja ima „zaručnički“ karakter po zavjetovanju siromaštva, čistoće i poslušnosti kojima se osoba potpuno daruje velikom i uzvišenom Gospodinu, njegovoj volji i ljubavi te na taj način, oslanjajući se samo na njega, svjedoči da prolazi obličje ovoga svijeta. Stoga su redovnici i redovnice jedno od najvećih bogatstava Crkve, koja treba njihovu prisutnost. I ne samo Crkva nego i današnji svijet, razjedinjen ravnodušnošću i mržnjom, treba život i svjedočenje njihova bratskoga

³⁵ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2, 3), Festa della presentazione del Signore, Concelebrazione a conclusione delle due giornate giubilari dei religiosi e delle religiose, Giovedì, 2 febbraio 1984*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1984/documents/hf_jp-ii_hom_19840202_giubileo-religiosi-religiose.html (26. 4. 2017.).

³⁶ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (4), 2 febbraio 1984*.

³⁷ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), 2 febbraio 1984*.

³⁸ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), Festa della presentazione di Gesù al Tempio, Messa per i religiosi e le religiose della Diocesi di Roma, Lunedì, 2 febbraio 1987*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1987/documents/hf_jp-ii_hom_19870202_religiosi-religiose.html (26. 4. 2017.). Sličnu tematiku, odnosno liturgijski okvir i poruku, imat će i homilija od 2. veljače 1989., usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia, Ai religiosi nella Festa della presentazione del Signore, Giovedì, 2 febbraio 1989*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1989/documents/hf_jp-ii_hom_19890202_presentaz-signore.html (26. 4. 2017.).

zajedništva kao primjer opće pomirbe u Kristu, koje je propisano i kanonskim zakonodavstvom (kan. 602.), na koje se Ivan Pavao II. poziva potičući ih da ga brižno njeguju stvarajući od svojih zajednica oaze mira i prihvaćanja, što će biti uvjerljivi poziv mladim generacijama da pođu putem istoga poziva. Kao još jedno važno sredstvo svjedočenja spominje redovnički habit te poziva redovnike i redovnice pokazivati na vidljivi način svoju posvećenost da bi u onima koji ih susreću pobudili osjećaj za sveto koji se gubi u sekulariziranome svijetu.³⁹

U slici Hrama i njegovih vrata kroz koja ulazi iščekivani Kralj slave, Ivan Pavao II. ističe onoga koji će postati živi hram Saveza u kojem će se ispuniti pashalni misterij. Sam Krist, postavši hramom Novoga i vječnoga saveza, objavljuje istinu o čovjeku kao živome hramu Božjem koji to postaje upravo po Kristu i njegovu otkupiteljskom djelu u kojem nam daje Duha, a on nas izgrađuje kao hram Boga živoga, kao tabernakul zajedništva s Presvetim Trojstvom, što je posebna karakteristika Bogu posvećenih osoba. Iz nje proizlazi živjeti pozvanost biti znakom po zavjetima koji označuju puninu posvećenosti Kristu, ali i protivljenje trostrukoj požudi: očiju, tijela i oholosti života. Tu stvarnost posvećene osobe trebaju živjeti u nastojanju da se sve jače osjećaju kao bitni dijelovi partikularnih Crkava.⁴⁰

Likovi Šimuna i Ane, kao prototip redovničkoga posvećenja, česta su inspiracija homilija za blagdan Prikazanja Gospodinova, a godine 1991. Ivan Pavao II. u fokus svojega razmišljanja stavlja ulogu Duha Svetoga koji ih je ponukao i pripremio za susret, za jasno spoznavanje istine o Djetetu Isusu. Upravo je Duh Istine progovarao na usta starca Šimuna te tako zapravo Duh Sveti daje svjedočanstvo za Krista, tako da dvoje staraca prepoznaju u Hramu Kralja slave, svjetlo naroda i slavu Izraela. Po njemu cijeli svijet postaje Hramom jer taj svijet osvjetljava svjetlost Vječne Riječi; i ne samo svijet nego i srce svakoga čovjeka postaje hramom u koji ulazi božansko svjetlo, kao što je ušlo u srce Šimuna i Ane. Primjenjujući tu sliku na redovnike i redovnice, potvrđuje da je njihov život i njihov poziv plod Duha Svetoga koji u njima djeluje i koji ih stavlja u duboko suglasje s događanjima u

³⁹ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (6-8), 2 febbraio 1987*. Zaručnički karakter redovničkoga posvećenja tematika je apostolske pobudnice Ivana Pavla II. *Redemptionis donum* (25. ožujka 1984.). Više o tome vidi u: Silvia RECCHI, „Consacrazione come relazione sponsale con Cristo. Il pensiero di Giovanni Paolo II in dieci anni di pontificato“, *Consacrazione e Servizio* 38 (1989.) 11, 17-24.

⁴⁰ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2, 3, 5), Celebrazione eucaristica per la Festa della presentazione del Signore, Venerdì, 2 febbraio 1990*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1990/documents/hf_jp-ii_hom_19900202_presentazione-signore.html (26. 4. 2017.).

Crkvi, posebno s misijskim poslanjem, o kojem je bilo riječi u nedavno proglašenoj enciklici *Redemptoris missio*, te ih poziva dati dragocjen doprinos u misionarskom radu i aktivnim djelovanjem i svjedočenjem plodnosti redovničkoga života.⁴¹

I sljedeće godine Ivan Pavao II. nastavlja s povezivanjem evanđeoskoga teksta i redovničkoga poziva. Isus, koji je po propisu Zakona trebao biti posvećen Gospodinu kao i svaki muški prvorodenac u Izraelu, jest prvorodenac Marijin, ali istovremeno rođen prije svakog stvorenja. U toj božanskoj „prvorodenosti“ ima svoje utemeljenje i duhovna prvorodenost Novoga saveza, koju Ivan Pavao II. iščitava u posvećenju Gospodinu po redovničkim zavjetima, koje je urodilo velikom zauzetošću i žarom mnogih redovnika i redovnica u evangelizaciji da bi Kralj slave mogao ući u mnoge krajeve i narode, čineći ih svetištima svoje milosrdne i vjerne prisutnosti. Stoga ih poziva da i njihovo posvećenje bude nutarnji plamen koji će „Prvorodenca prije svakog stvorenja“ objavljivati kao nadu svim narodima u novoj evangelizaciji.⁴²

Duh je Sveti djelovao na starca Šimuna da dođe u Hram i susretne Mesiju. Isti je Duh prisutan u otajstvu Bogojavljenja jer on vodi ljude u susret Spasitelju, on im otvara oči duha da ga prepoznaju, da ga navješćuju; Duh objavljuje Isusa iz Nazareta i njegovo poslanje na Jordanu, spasenjsko poslanje koje je već u Prikazanju najavljeno kao ono koje će biti „na propast i uzdignuće mnogima u Izraelu, znak osporavan...“ Ivan Pavao II. naglašava da taj Duh trajno djeluje u redovničkim obiteljima i potiče ih da uđu u Hram – kao starac Šimun i proročica Ana – u Hram koji je Crkva Božja, da u njoj budu živo svjedočanstvo, proroštvo Božjega kraljevstva ljudima današnjega vremena, što je snažno naglasio Drugi vatikanski koncil u LG 44, te ga Papa navodi: „Stoga se zavjetovanje savjeta pokazuje kao znak koji može i mora učinkovito privući sve udove Crkve neumornom

41 Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-6), Messa per i religiosi e le religiose, Festa della presentazione del Signore, Sabato, 2 febbraio 1991*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1991/documents/hf_jp-ii_hom_19910202_religiosi-religiose.html (26. 4. 2017.). *Redemptoris missio* je enciklika pape Ivana Pavla II. objavljena 7. prosinca 1990., a kao glavnu svrhu ima isticanje važnosti misijskog poslanja i poticanje kršćana na mnogostruko misijsko djelovanje.

42 Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (1,3, 4), Santa Messa per i religiosi nella Festa della presentazione del Signore, Domenica, 2 febbraio 1992*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1992/documents/hf_jp-ii_hom_19920202.html (26. 4. 2017.). Tom je prilikom najavio održavanje Biskupske sinode o posvećenom životu naglasivši da biskupi žele pomoći da članovi posvećenoga života budu evanđeoski i evangelizacijski kvasac kultura trećega tisućljeća i društvenih uređenja naroda.

ispunjavanju dužnosti kršćanskoga poziva.“ Naglašavajući da Crkva računa na posvećene osobe, predstavlja svijetle likove redovničkoga života koje je uzdigao na čast oltara, mučenike, misionare i misionarke, članove klauzurnih zajednica, čiji je svet život i mučenička smrt sjeme novih zvanja, svetih i hrabrih, potpuno posvećenih slavi Božjoj i dobru braće.⁴³

Godine 1994. Ivan Pavao II. pažnju usmjerava na sliku i otajstvo Hrama koji otvara vrata Onome kojeg je Stari savez obećao, a proroci iščekivali. Prethodnih je godina povezivao Prikazanje Isusovo s Božićnim otajstvom i otajstvom Bogojavljenja, dok ove godine promatra taj blagdan kao veliku prethodnicu pashalnog otajstva, u kojem će se ispuniti ono što je danas naviješteno o ovome Djetetu u jeruzalemskom Hramu koji postaje pozornica mesijanskoga događaja. U tome će Hramu Isus izreći proročke riječi o hramu svojega tijela i njegovoj otkupiteljskoj ulozi. Po Kristu je i svaka osoba pozvana postati živi hram u Duhu Svetome, hram u kojemu stvarno prebiva Bog te stoga postaje prebivalište slave Božje, a te su stvarnosti na poseban način epifanija upravo osobe posvećena života.⁴⁴

Nekoliko mjeseci nakon slavljenja Biskupske sinode o posvećenom životu, od koje se nada velikim plodovima za obnovu i novi žar posvećenoga života, Ivan Pavao II. svoje promišljanje o liturgiji Riječi blagdana Prikazanja Gospodinova usredotočuje na tri dimenzije: na dimenziju Hrama, dimenziju žrtve i dimenziju proroštva. Hram, mjesto iščekivanja Mesije, doživio je ispunjenje svoje funkcije ulaskom Djeteta, no Izrael nije prepoznao taj spasenjski ulazak. Mesija će ponovno ući u Hram, ali ne rukotvoreni, nego hram svojega tijela u kojem će prinijeti žrtvu – sama sebe Ocu kao žrtvu savršenu i vječnu. O tome govori proroštvo Šimunovo, odnosno Duh Sveti mu daje prepoznati u Djetetu onoga koji će na križu ispuniti mesijansko

⁴³ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (1, 2, 4, 5), Celebrazione eucaristica in occasione della Festa della presentazione del Signore, Martedì, 2 febbraio 1993*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1993/documents/hf_jp-ii_hom_19930202_presentaz.html (26. 4. 2017.).

⁴⁴ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (1-5, 7), Santa Messa per i religiosi, le religiose, i membri degli istituti secolari e delle società di vita apostolica, Festa della presentazione del Signore, Mercoledì, 2 febbraio 1994*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1994/documents/hf_jp-ii_hom_19940202_presentazione-signore.html (26. 4. 2017.). U ovoj je homiliji, u točki 7., Ivan Pavao II. posebno spomenuo redovnike i redovnice na područjima ex Jugoslavije, „žrtve apsurdnog bratoubilačkog nasilja.“

poslanje i ispuniti sva proroštva.⁴⁵

Godinu dana poslije, tj. 1996., ponovno uzima za razmatranje i tumačenje trostruku dimenziju slavlja ovoga blagdana koji ujedinjuje sjećanje na božićno otajstvo usmjerujući na pashalno: dimenziju Hrama, dimenziju žrtve i dimenziju proroštva. Mališan koji je po Marijinim i Josipovim rukama prikazan pravi je Bog i pravi čovjek, a ulazi u Hram da bi navijestio veliku borbu u koju mora stupiti da bi pobijedio sile zla i otkupio čovjeka svojom žrtvom. Šimun je svjedok ispunjenja svih proroštava o Mesiji, a u svojem proroštvu definira Krista spasenjem Izraela, Otkupiteljem, ali zbog toga i znakom protivljenja. Egzegetski obrazloženu trostruku dimenziju blagdanske liturgije primjenjuje na poseban poziv redovnika i redovnica. Oni participiraju u proročkom Kristovu poslanju jer kao eshatološki znak ukazuju na čovjekov poziv na vječnost, na suživot s Bogom. Redovnički je poziv žrtva kao odgovor na Kristovu zaručničku ljubav, žrtva kojom mu se život daruje po zavjetima siromaštva, čistoće i poslušnosti. Ta se žrtva prinosi u hramu – znaku Božje prisutnosti, a sami redovnici i redovnice su na poseban način hram – živi znak Božje prisutnosti u svijetu. Zato ih Ivan Pavao II. poziva da budu svjetlo koje će mnogima osvjetljavati hod zemaljskim putovima, a da se sami daju osvjetliti uskoro objavljenom apostolskom pobudnicom o posvećenom životu po kojoj će Krist govoriti i njima, i Crkvi i cijeloj ljudskoj obitelji, kao svjetlo betlehemske noći, Bogojavljenja i vazmene noći.⁴⁶

U do sada spomenutim homilijama blagdana Prikazanja Gospodinova Ivan Pavao II. naviješta Kristovo otajstvo koje iščitava u poznatom nam prizoru, naviještenom u knjizi proroka Malahije (3, 1-4), u psalmu o svečanom Jahvinu ulasku u Svetište (24, 7-10), u poslanici Hebrejima (2, 14-18), u evanđeoskom izvješću Lukinu (2, 22-32). U tim svetopisamskim tekstovima pronalazi nadahnuće za osvjetljavanje Kristove spasenjske uloge, a njoj na višestruke načine pridružuje one koji su ga susreli i prepoznali ne samo kao Gospodina kojeg su tražili i Anđela Saveza kojeg su žudjeli (Mal 3,1), Kralja slave (Ps 24,7ss), Utjehu Izraelovu i Pomazanika Gospodnjega

⁴⁵ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-4), Liturgia della presentazione del Signore, Giovedì, 2 febbraio 1995*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1995/documents/hf_jp-ii_hom_19950202_presentaz-signore.html (26. 4. 2017.).

⁴⁶ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (1-5), Santa Messa per i membri degli istituti della vita consacrata, Festa della presentazione del Signore, Venerdì, 2 febbraio 1996*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1996/documents/hf_jp-ii_hom_19960202_presentation-lord.html (26. 4. 2017.).

koji je spasenje, svjetlost na prosvjetljenje naroda i slava puka svoga izraelskoga (Lk 2, 25-26; 30. 32) nego i kao Onoga koji im se objavio u svojoj ljubavi posebnoga izabranja. Odgovarajući na taj poziv, oni koji se Bogu prikazuju – posvećuju po zavjetima, prihvaćaju da se zajedno s Kristom zauzimaju za potomstvo Abrahamovo (Heb 2,16) postajući, kao i On, znak protivljenja (Lk 2,34) svemu što nije Božje te Kristovo svjetlo koje omogućava jasnije raspoznati u Crkvi i svijetu stvarnost Božjega kraljevstva.

3. Tematska težišta poruka za Dan posvećenog života u teološko-pravnom svjetlu

U iščitavanju poruka Ivana Pavla II. za Dan posvećenog života usmjerit ćemo pažnju na prepoznavanje teološko-pravnih elemenata posvećenoga života, čije spominjanje u kontekstu samoga blagdana ima zadaću podsjetiti posvećene na ljepotu i zahtjevnost njihova poziva te ih ohrabriti na još zauzetije življenje toga dara.

3.1 Teološko-pravni elementi posvećenoga života

Pravno uređenje dara posvećenoga života u Crkvi jedan je od oblika čuvanja, poticanja i promicanja toga načina života (usp.: kann. 574, §1; 575). Zakonik kanonskoga prava iz 1983., plod gotovo dvadesetogodišnjeg postkoncilskog promišljanja, ujedinjujući koncilске zaključke i njihov kasniji razvoj, predstavlja složenu stvarnost posvećenoga života u kan. 573, donoseći bitne elemente, teološke i pravne,⁴⁷ iz kojih proizlazi sljedeće: samo ondje gdje postoje ti elementi, može se govoriti o posvećenom životu kao kanonskom načinu života u Crkvi.⁴⁸

Kao osnovni teološki elementi koji čine posvećeni život u Crkvi mogu se izdvojiti:

1. potpuno posvećenje Bogu prihvaćanjem evanđeoskih savjeta,
2. prisnije nasljedovanje Krista djelovanjem Duha Svetoga,

⁴⁷ Razlikovanje tih elemenata ne znači i njihovu odijeljenost koja bi bila umjetna, budući da su u življenju posvećenosti teološki i pravni elementi neraskidivo povezani te ne mogu postojati jedni bez drugih u konkretnosti posvećenoga života.

⁴⁸ S obzirom na opis kanonskoga statusa/staleža posvećenih prema Zakoniku iz 1983., smatramo korisnim uputiti na I. poglavlje (s bibliografijom) doktorske disertacije: Dariusz BOREK, *L'esercizio della potestà coattiva nella Chiesa con particolare riferimento alla dimissione dei religiosi (studio giuridico-storico)*, (Roma: PUL, 1999.), 11-78.

3. izgradnja Crkve po rastu do savršene ljubavi u služanju Božjem kraljevstvu,
4. naviještanje buduće nebeske slave.

Tim teološkim komponentama pridružuju se i upotpunjuju ih sljedeći pravni elementi:

1. stalni oblik življenja,
2. kanonsko osnivanje ustanova posvećenoga života,
3. slobodno prihvaćanje toga staleža života,
4. zavjeti ili druge svete veze kojima se prihvaćaju evanđeoski savjeti,
5. življenje bratskoga zajedništva,⁴⁹
6. održavanje zakona vlastitih svakoj pojedinoj ustanovi posvećenoga života.

3.2 Liturgijsko-teološki locus utemeljenja Svjetskog dana posvećenog života

Tijekom godina svojega pontifikata, počevši od 1980., a posebno devedesetih godina prošloga stoljeća, na blagdan Prikazanja Gospodinova Ivan Pavao II. sve se više obraća ne samo redovnicima i redovnicama grada Rima prisutnima u vatikanskoj bazilici sv. Petra nego po njima, kao predstavnicima, svima koji su u redovničkom staležu svoj život posvetili Gospodinu.⁵⁰ Znakovita je njegova tvrdnja iz 1980. da je blagdan Prikazanja Gospodinova „blagdan posebno za vas, posvećene duše, budući da sudjelujete u izuzetnom stupnju u Kristovu darivanju Ocu [...]“.⁵¹ To će ponoviti drugim riječima 1991.: „Ovo je vaš dan u ovoj Bazilici: vaš, draga braćo i sestre, rimskih redova, kongregacija i ustanova posvećenoga života“⁵² da bi 1993. još snažnije naglasio: „Današnja liturgija, u kojoj Crkva daje slavu Kristu –

⁴⁹ Teološko-pravni opis posvećenoga života proizlazi iz kan. 573., no bratsko zajedništvo također je jedan od osnovnih pravnih elemenata posvećenoga života, o kojem govori kan. 602, a usko je povezan s teološkim elementom: „izgradnja Crkve po rastu do savršene ljubavi u služanju Božjem kraljevstvu“ jer rast do savršene ljubavi nije moguć bez zajedničkoga, tj. međusobnoga življenja ljubavi.

⁵⁰ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (6), 2 febbraio 1981, Omelia (1), 2 febbraio 1984, Omelia (5), 2 febbraio 1987, Omelia (4), 2 febbraio 1990, Omelia (3), 2 febbraio 1992, Omelia (3), 2 febbraio 1993, Omelia (6, 7), 2 febbraio 1994, Omelia (1), 2 febbraio 1995, Omelia (1), 2 febbraio 1996.*

⁵¹ GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (3), 2 febbraio 1980.*

⁵² GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), 2 febbraio 1991.* Tom se prilikom obraća samo posvećenim osobama Rima, dok se prethodnih godina, a i kasnijih, preko prisutnih obraćao i svim posvećenim osobama svijeta; vidi bilješku 50.

„svjetlu na prosvjetljenje naroda“ (Lk 2,32) – na poseban je način vaša liturgija i vaš dan.“⁵³

U sve snažnijem podsjećanju na povezanost liturgije blagdana Prikazanja Gospodinova i života posvećenog Gospodinu po zavjetima može se nazrijeti sve jasnija ideja utemeljenja Dana posvećenoga života koji ujedinjuje dvostruku svrhu: posvetiti poseban dan članovima posvećenoga života – dan koji je teološki i liturgijski prepoznatljiv kao ikona posvećenoga života⁵⁴ te uključiti u slavljenje ovoga Dana cjelokupnu stvarnost posvećenoga života, u različitim oblicima njegova konkretnoga življenja i u svim geografskim, društvenim i crkvenim okružjima.

Kontekst samoga blagdana Prikazanja Gospodinova u Hramu kao najprikladniji za slavlje Svjetskog dana posvećenoga života Ivan Pavao II. jezgrovito sažima: „U ovoj se evanđeoskoj sceni objavljuje otajstvo Isusa, Očeva posvećenika, koji je došao na svijet vjerno ispuniti njegovu volju (usp.: Heb 10, 5-7). Šimun ga drži za „svjetlost na prosvjetljenje naroda“ (usp.: Lk 2,32) i proročkom riječju naviješta najuzvišeniju žrtvu Isusovu prinesenu Ocu i njegovu konačnu pobjedu (usp.: Lk 2, 32-35). Prikazanje Isusovo u Hramu tako predstavlja rječitu ikonu potpunoga predanja vlastita života onih koji su pozvani u Crkvi i svijetu uprisutniti, po evanđeoskim savjetima, „karakteristične crte

⁵³ GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (3), 2 febbraio 1993*. Godine 1994., pozdravljajući prisutne posvećene osobe, kao i sve one širom svijeta, upućuje pozdrav i prisutnim voditeljima i članovima Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života te tom prilikom kaže: „Ovo je vaš zajednički blagdan.“ *Omelia (7), 2 febbraio 1994*.

⁵⁴ Taj je izraz upotrijebljen u Poruci za Prvi dan posvećenoga života, usp.: IOANNES PAULUS PP. II, *Messaggio di Giovanni Paolo II per la I giornata della vita consacrata (5)*, Vaticano, 6 gennaio 1997. Razlog utemeljenja ove proslave Ivan Pavao II. iznosi u samoj Poruci, citirajući br. 3 apostolske pobudnice *Vita consecrata*, a koji se oslanja na nauk Drugog vatikanskog koncila (LG 44): pomoći Crkvi da sve više vrednuje svjedočenje osoba koje izbliza nasljeđuju Krista življenjem evanđeoskih savjeta jer se takav njihov život „stavlja u samo srce Crkve kao odlučujući čimbenik njezina poslanja budući da “izražava najdublju narav kršćanskog zvanja” i težnju cijele Crkve - Zaručnice prema sjedinjenju s jedinim Zaručnikom.“ Predstavlja i trostruki motiv ovog svojeg pastoralnog čina (u br. 2-4 Poruke): 1. slaviti Gospodina i zahvaljivati mu za veliki dar posvećenoga života Crkvi; 2. promicati poznavanje i vrednovanje posvećenoga života u cijelom Božjem narodu; 3. pomoći samim članovima posvećenoga života vratiti se na izvore njihova poziva, preispitati svoj život te obnoviti i potvrditi svoje posvećenje Gospodinu u Crkvi. U Poruci predstavlja i očekivane plodove ovih slavlja za svetost i poslanje Crkve (u br. 6): da pomognu rastu vrednovanja zvanja na posebno posvećenje, da ojačaju molitvu da bi Gospodin i dalje darivao ta zvanja svojoj Crkvi, da bi u mladima i u obiteljima sazrijevala velikodušna raspoloživost odgovora na ovaj dar. O toj tematici vidi: Sante BISIGNANO, „La Giornata della vita consacrata del 2 febbraio“, *Sequela Christi* 31 (2005.) 1, 43-57.

Isusa djevičanskog, siromašnog i poslušnog“ (*Vita consecrata*, br. 1)⁵⁵ Neizostavna je uloga Blažene Djevice Marije u Isusovu prikazanju, a onda i u prikazanju posvećenih osoba, koju Ivan Pavao II. naviješta u Poruci, a bit će prisutna i u njegovim homilijama za ovaj blagdan i Dan: „Prikazanju Kristovu pridružuje se Marija. Djevica Majka, koja donosi Sina u Hram da bi bio prikazan Ocu, dobro izražava lik Crkve koja nastavlja prikazivati svoje sinove i kćeri nebeskome Ocu, pridružujući ih jedinstvenom prinošenju Krista, uzroku i modelu svakoga posvećenja u Crkvi.“⁵⁶

Na snažnom paralelizmu Isusova prikazanja, tj. potpunoga posvećenja Ocu i njegovoj spasenjskoj volji, te prikazanja onih koji se osjećaju pozvanima svoj život potpuno posvetiti Ocu slijedeći Krista snagom i nadahnućem Duha Svetoga, počiva sadržaj homilija i poruka Ivana Pavla II.

3.3 Poruke rimskog prvosvećenika Ivana Pavla II. (1997.-2005.)

U homiliji prigodom proslave I. dana posvećenoga života Ivan Pavao II. naglašava tri temeljna elementa koji se otkrivaju u evanđeoskom događaju Prikazanja: otajstvo dolaska, stvarnost susreta i proglašenje proroštva. Riječ je o izvanrednom dolasku Božjem koji radosno naviješta prorok Malahija, o kojem pjeva psalam, kojega poslanica Hebrejima prepoznaje kao Velikog svećenika, milosrdnog i vjernog koji ulazi Hram. No, prepoznaju ga očima vjere i predstavnici Staroga saveza, Šimun i Ana, koji su živjeli za ovaj susret Boga i njegova naroda. Proroštvo Šimunovo naviješta spasenje, prepoznato u Djetetu, koje će vrhunac dosegnuti na Kalvariji kada će se proroštvo ispuniti.⁵⁷

Nakon teološko-egzegetskog dijela homilije Ivan Pavao II. obraća se redovnicima i redovnicama, braći i sestrama članovima svjetovnih ustanova i družbi apostolskog života.⁵⁸ Podsjeća ih na

⁵⁵ IOANNES PAULUS PP. II, *Messaggio* (5), 6 gennaio 1997.

⁵⁶ IOANNES PAULUS PP. II, *Messaggio* (5).

⁵⁷ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia* (1-4), *1 Giornata della Vita Consacrata, Domenica, 2 febbraio 1997*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1997/documents/hf_jp-ii_hom_19970202.html (14. 10. 2016.).

⁵⁸ U oslovljavanju je razvidna kanonska tipologija posvećenoga života, življena u ustanovama posvećenoga života: redovnici i redovnice svoje posvećenje žive u redovničkim ustanovama (kann. 607-709), braća i sestre svjetovnih ustanova svoje posvećenje žive u svjetovnim ustanovama (kann. 710-730), braća i sestre družbi apostolskog života svoje posvećenje žive u istoimenim družbama (kann. 731-746). Ne spominju se dva individualna načina življenja posvećenosti: pustinjački život (kan. 603) i red djevica (kan. 604). Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia* (5), 2 febbraio 1997.

zadaću povjerenu im upravo u specifičnosti njihova načina života i duboko povezanu s njihovim pozivom i posvećenjem: „proglašavati riječju i primjerom prvenstvo Apsolutnoga nad svakom ljudskom stvarnošću.“⁵⁹ U toj hitnoj potrebi autentičnoga svjedočenja Božjega prvenstva vidi poslanje posvećenoga života u Crkvi i svijetu, koje je uključeno u teološki izričaj kan. 573, §1: posvećeni vjernici, kao sjajni znak u Crkvi, unaprijed naviještaju nebesku slavu.⁶⁰

Homilija prigodom proslave II. dana posvećenoga života prožeta je evanđeoskim izričajem: „Svjetlo na prosvjetljenje naroda“ (Lk 2, 32), kojim Šimun potvrđuje uvjerenje da je to Svjetlo namijenjeno ne samo Izraelu nego svim narodima zemlje. To se i obistinilo jer svakodnevno svijetom odzvanjaju upravo ove riječi Šimunova proroštva u liturgijskoj molitvi Povečerja, kada Crkva kao narod Novoga saveza preuzima te riječi Staroga saveza i naviješta njihovo ispunjenje: „Svjetlo na prosvjetljenje naroda obasjava svijet jer se dovršilo spasenjsko Kristovo djelo.“⁶¹

U obraćanju članovima ustanova posvećenoga života Ivan Pavao II. naglašava da je njihovo potpuno i trajno darivanje Kristu znak života oprečnog logici svijeta prožetog sekularizmom i materijalizmom. Taj je život označen posebnim i bližim nasljedovanjem Krista, nadahnut je evanđeljem i usmjeren prema budućim, eshatološkim stvarnostima. Snažno poziva posvećene na vjernost Bogu, podsjećajući da im u tome pomaže međusobna izgradnja i uzajamna podrška.⁶²

I ovdje se prepoznaju teološki elementi posvećenoga života: potpuno posvećenje, prisnije nasljedovanje Krista, znak buduće slave, a prisutni su i pravni: trajnost darivanja Kristu upućuje na karakteristiku stalnosti tog oblika življenja, a međusobna izgradnja i uzajamna podrška karakteriziraju bratsko zajedništvo na koje su posvećeni pozvani i snagom evanđelja i kanonskim odredbama.

Trećega svjetskoga dana posvećenoga života Ivan Pavao II. izlaže značenje blagdana Prikazanja Gospodinova kao mosta između božićnog i korizmenog otajstva te njihove najintimnije i nedjeljive povezanosti, što još snažnije izražava tumačeći poslanicu Hebrejima. Predstavlja ju kao komentar samoga događaja prikazanja Isusova

⁵⁹ GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), 2 febbraio 1997.*

⁶⁰ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), 2 febbraio 1997.*

⁶¹ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-3), Santa messa per i religiosi e le religiose, nella festa della Presentazione del Signore, e Il Giornata della Vita consacrata, 2 febbraio 1998, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated-life/documents/hf_jp-ii_mes_19980202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).*

⁶² Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (5), 2 febbraio 1998.*

u smislu njegove svećeničke žrtvene službe kojom rod Abrahamov oslobađa od vlasti Zloga i smrti, zbog čega je i trebalo „da u svemu postane braći sličan, da milosrdan bude i ovjerovljen Veliki svećenik u odnosu prema Bogu kako bi okajavao grijeha naroda.“ (Heb 2,17). S tim otkupiteljskim poslanjem Ivan Pavao II. povezuje posvećene osobe te naglašava teološke karakteristike posvećenja: potpunost i radikalnost u nasljedovanju Krista u siromaštvu, djevičanstvu i poslušnosti; djelovanje za Božje kraljevstvo na mnogim područjima u potpunom darivanju i služenju braći, čime posvećene osobe odlučno sudjeluju u djelu evangelizacije dajući joj proročku snagu koja ima izvor u radikalnosti njihova poziva. Posebno spominje one koji su prolili krv u apostolskom služenju te njihovu žrtvu života povezuje s Kristovom žrtvom za spasenje svijeta.⁶³

Slaveći Jubilej posvećenoga života godine 2000., u svojem obraćanju posvećenim osobama Ivan Pavao II. iznosi glavne značajke proslave i stavlja u središte zajedničkoga promišljanja: duboku povezanost posvećenoga života i Petrova nasljednika, zahvalnost Bogu za sve dobro, ali i traženje oprostjenja za manjkavosti u življenju posvećenosti, iznalaženje učinkovitijih načina doprinosa novoj evangelizaciji. Svjedoči o vrijednosti proročke prisutnosti posvećenih osoba za cijeli kršćanski narod, o velikodušnom evanđeoskom služenju najpotrebitijima, o mnogima koji su i vlastitom krvlju platili svoju vjernost Kristu i čovjeku.

Posvećeni život promatra u svjetlu blagdana Prikazanja kao otajstvo iščekivanja Kristova dolaska kroz življenje zavjeta koji to iščekivanje izražavaju posebnom snagom. Upravo su zavjeti sadržaj eshatološkoga svjedočenja koje Ivan Pavao II. u ovoj prilici izričito karakterizira kao bit poziva na posvećeni život. Naglašava i teološki element nasljedovanja Krista djelovanjem Duha Svetoga te njegovu posebnu ulogu: on je onaj koji ih suobličuje Kristu upravo po življenju evanđeoskih savjeta, koji oslobađaju osobu za punije ostvarenje njezinih potencijala. Snažno fokusira pažnju posvećenih na njihov prvotni poziv: biti s Kristom, u zajedništvu s njim, slušajući njegovu riječ i trajno ga hvaleći, prvenstveno molitvom, i to liturgijskom. Prepoznaje u njihovu odricanju od vlastite obitelji otvorenost za novi obiteljski identitet: biti brat, sestra Kristova, i međusobno, svjedočeći

⁶³ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia letta dal Cardinale Eduardo Martínez Somalo (1-3), Santa messa per i religiosi e le religiose nella festa della Presentazione del Signore, III Giornata della Vita consacrata, Martedì, 2 febbraio 1999, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated_life/documents/hf_jp-ii_mes_19990202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).*

o pozvanosti svih da postanu Božja obitelj.⁶⁴

Tematika V. svjetskog dana posvećenoga života jest otajstvo žrtve u kojoj se neraskidivo miješaju slava i križ, svjetlo i trpljenje, a na sudjelovanje u tom otajstvu Ivan Pavao II. poziva sve posvećene koji će obnavljanjem vlastite žrtve - darivanja pomoći crkvenim zajednicama rasti u toj žrtvenoj dimenziji. Ukazuje im i na konkretne načine njihova doprinosa, koje je za cijelu Crkvu naznačio u apostolskom pismu *Novo millennio ineunte*:⁶⁵ kontemplirati Kristovo lice, ponovno krenuti od Krista i svjedočiti njegovu ljubav. Doprinos posvećenih vidi posebno u njihovoj vjernosti pozivu potpunoga posvećenja Kristu, koje se izražava kontemplacijom i meditacijom Svetoga pisma, posebno evanđelja – da bi se tako u posvećene utisnule osobine Utjelovljene Riječi. Susret s Kristom u euharistiji, slavljenoj i adoriranoj svakoga dana, izvor je i vrhunac bivovanja i apostolata posvećenih. U mjeri suobličavanja Kristu, posvećeni će biti, kao i on, „znak osporavan“, tj. poticaj drugima da zauzmu stav prema Kristu; bit će kvasac nade u svijetu, svjetlo i sol današnjem svijetu koji u njihovu svjedočenju može nazrijeti Božje kraljevstvo.⁶⁶

Nadahnjujući se na evanđeoskom događaju prikazanja Isusova u Hramu, Ivan Pavao II. stavlja pred posvećene promišljanje o otajstvu posvećenja: Kristova, Marijina, svih onih koji slijede Krista poradi kraljevstva Božjega, posve mu se darujući jer su prepoznali njegovu ljubav tako velikom i lijepom da zaslužuje taj neprocjenjivi dar cijele egzistencije. Prepoznaje posvećene kao molitelje za mir i graditelje mira i pravde, i to posebno po njihovu svjedočenju bratstva i zajedništva, koje se iz njihovih zajednica, kao kvasac, širi svijetom. Na temelju njihove zauzetosti za braću zaključuje da je potpuna pripadnost Bogu temelj i izvor i njihove potpune pripadnosti čovjeku.⁶⁷

⁶⁴ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-5), Giubileo dell Vita consacrata, IV Giornata della Vita consacrata, Mercoledì, 2 febbraio 2000*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated-life/documents/hf_jp-ii_mes_20000202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).

⁶⁵ IVAN PAVAO II., *Novo millennio ineunte. Ulaskom u novo tisućljeće. Apostolsko pismo episkopatu, kleru i vjernicima na završetku Velikog jubileja godine 2000.*, 6. I. 2001., (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2001., D-127).

⁶⁶ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-5), V Giornata della Vita consacrata, Venerdì, 2 febbraio 2001*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated-life/documents/hf_jp-ii_mes_20010202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).

⁶⁷ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (2-4), VI Giornata della Vita consacrata, Sabato, 2 febbraio 2002*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated-life/documents/hf_jp-ii_mes_20020202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).

Prilikom slavlja VII. dana posvećenog života Ivan Pavao II. poziva posvećene promatrati Mariju, koja prinosi u Hramu Sina Ocu, kao model prikazanja; kao svijećnjak koji pruža svijetu Krista – svjetlo. Usmjerava pažnju prisutnih posvećenih osoba na utemeljitelje i utemeljiteljice njihovih ustanova, čiji se kipovi nalaze u bazilici sv. Petra, kao na one koji bdiju nad svojim duhovnim sinovima i kćerima te podsjećaju na zajedništvo svetih koje je zalog generacijskoga obnavljanja onih koji izabiru slijediti Krista u posebnom posvećenju i prema različitim karizmama. Tvrdi da oni koji se po zavjetima odriču samih sebe, postaju slobodni ljubiti i služiti preuzimajući na sebe duhovne i materijalne terete svoje braće. Tako posvećeni život postaje, na tisuću načina, objava Božje ljubavi u svijetu.⁶⁸

Godine 2004. ključ čitanja i razmatranja poruke blagdana jest poslanica Hebrejima 2,17: „Stoga je trebalo da u svemu postane braći sličan, da milosrdan bude i ovjerovljen Veliki svećenik.“ Ove riječi usmjeruju blagdan Prikazanja Gospodinova u Hramu prema pashalnom misteriju kada će svoj vrhunac i ispunjenje postići čin koji sada vrše Marija i Josip prinoseći Bogu prvorođenca i ispunjavajući tako odredbe Mojsijeva zakona. U mucu, smrti i uskrsnuću ostvarit će se poslanje Isusovo kao Velikoga svećenika, u svemu slična braći.

U tom okviru svjetla, vjere i nade Ivan Pavao II. poziva one koji su prinijeli svoje postojanje Kristu za dolazak kraljevstva Božjega obnoviti prianjanje uz poseban poziv koji su primili. To je poziv sve većega suobličavanja Kristu, a ovaj dan predstavlja posebnu priliku da posvećeni obnove svoju vjernost s onim oduševljenjem i velikodušnošću s kojim su se prvi put zavjetovali Gospodinu. Potiče ih da svakodnevno radosni i uvjereni ponavljaju svoj „da“ Bogu ljubavi, bilo u klauzuri i odijeljenosti od svijeta, bilo u najrazličitijem apostolskom i karitativnom djelovanju. U prianjanju uz Božje planove stavlja posvećenima za uzor Djevicu, koja u prikazanju Sina na neki način ponavlja svoj pristanak izrečen u navještenju, a koji će označiti cijeli njezin život.⁶⁹

Posljednju poruku za Dan posvećenoga života Ivan Pavao

⁶⁸ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (3-5), VII Giornata della Vita consacrata, Sabato, 1 febbraio 2003*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated_life/documents/hf_jp-ii_mes_20030201_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).

⁶⁹ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Omelia (1-5), VIII Giornata della Vita consacrata, Lunedì, 2 febbraio 2004*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated_life/documents/hf_jp-ii_mes_20040202_consecrated-life-day.html (14. 10. 2016.).

II. uputio je 2. veljače 2005., samo dva mjeseca prije svoje smrti. I zbog te činjenice, a još više zbog njezina sadržaja, ova poruka nosi karakteristike oporuke kojom je želio posvećenima ostaviti u nasljeđe svoja najdublja uvjerenja o njihovoj ulozi u Crkvi i svijetu, kao i o nepresušnom izvoru njihove vjernosti: sakramentu euharistije. U ovoj je poruci ujedinjena prošlost koja je posvećeni život dovela do sadašnjosti te otvara pogled pun nade u budućnost. Naime, te godine obilježavala se 40. obljetnica Dekreta o obnovi redovničkoga života *Perfectae caritatis* te se Ivan Pavao II. oslanja na nj kao na dokument koji je dao impuls i zamah obnovi pod vodstvom crkvenoga učiteljstva te su ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života prošle plodan put obnove. Izražava uvjerenost da će se i s toga razloga u budućnosti umnožiti plodovi svetosti i apostolskoga djelovanja, pod uvjetom da ostane netaknut asketski žar koji će se pretakati u djelovanje. Upravo je njegovanje toga duhovnoga žara zalag trajne obnove i svjedočke snage posvećenih, a to je moguće po euharistiji u kojoj se „u potpunosti ostvaruje intimno poistovjećivanje i potpuno suobličavanje s Kristom, na što su posvećeni i posvećene pozvani“.⁷⁰ Stoga potiče redovnike i redovnice da u ovoj godini, posebno posvećenoj euharistiji,⁷¹ još snažnije u svojem životu ostvare ono na što ih je potaknuo u apostolskoj pobudnici *Vita consecrata*: da uspostavljaju s Kristom sve dublje zajedništvo po svakodnevnom sudjelovanju u ovom sakramentu „koji po svojoj naravi stoji u središtu posvećenoga života, osobnoga i zajedničarskoga“ (*VC*, 95). Citira i snažni navod o euharistiji iz upute *Ponovno krenuti od Krista*: „[...] ovdje smo pozvani na odnos s Bogom, s braćom, sa svim ljudima: to je sakrament posinjenja, bratstva i poslanja. Sakrament jedinstva s Kristom, Euharistija je istovremeno i sakrament crkvenoga jedinstva, kao i jedinstva zajednice posvećenih. U konačnici, ona je izvor duhovnosti pojedinca i ustanove“,⁷² što je jasno potvrđeno i kanonskom odredbom (usp.: kann. 608; 663, §2). Na liniji te „euharistijske“ poruke Ivan Pavao II. povjerava Presvetoj Djevici, euharistijskoj Ženi, da pomogne svima koji su pozvani na

⁷⁰ GIOVANNI PAOLO II, *Messaggio (3), IX Giornata della Vita consacrata, 2 febbraio 2005*, http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/messages/consecrated-life/documents/hf_jp-ii_mes_20050202_consecrated-life.html (14. 10. 2016.).

⁷¹ IVAN PAVAO II., *Ostani s nama, Gospodine. Apostolsko pismo biskupima, kleru i vjernicima za godinu euharistije* (7. 10. 2004.), (Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2005., D-138). Godina euharistije slavila se od listopada 2004. do listopada 2005.

⁷² KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Ponovno krenuti od Krista: obnovljena zauzetost posvećenog života u trećem tisućljeću* (19. 5. 2002.), (Zagreb: Hrvatska unija viših redovničkih poglavarica, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara, 2002.), 26.

osobitu bliskost Kristu i učini ih svetim učenicima euharistijskoga Krista, spremnima u poslušnosti, vjernima u siromaštvu i plodnima u djevičanstvu.⁷³

Zaključak

Iz iščitavanja poruka za Dan posvećenog života razvidno je nekoliko stalno prisutnih pojmova koji označavaju posvećeni život, koji ga opisuju, određuju, u kojima on nalazi svoj konkretni izričaj. Riječ je o pojmovima dragima i važnima Ivanu Pavlu II. te o njima često progovara posvećenim osobama u mnogovrsnim susretima i obraćanjima, pa tako i u svojim porukama i homilijama u ovoj posebnoj prigodi slavlja Dana posvećenoga života. Jasno je da narav ovih poruka nije, ne želi, a i ne može biti znanstveno-pravne naravi, no očito je da se i u ovim prigodama Ivan Pavao II. pokazuje kao izvrstan poznavatelj i učitelj, ljubitelj i prorok posvećenoga života, budući da njegove riječi zahvaćaju samu bit toga života u njegovoj transcendentnoj i ljudskoj naravi.

Sažimajući elemente na koje smo naišli u deset poruka za Dan posvećenog života, a prisutni su i od samoga početka pontifikata, mogli bismo ih ujediniti u tri konstantno prisutne teološko-pravne značajke posvećenoga života:

1. *nasljedovanje Kristova načina života po evanđeoskim savjetima*, te je stoga nasljedovanje Krista vrhovno pravilo života (usp.: kan. 662);
2. *potpuno posvećenje života Bogu* kojim se iskazuje neprekidno štovanje Boga u ljubavi (usp.: kan. 607, §1), a to uključuje kao prvu i glavnu dužnost kontemplaciju božanskih stvari i neprekidno sjedinjenje s Bogom u molitvi (kan. 663, §1);
3. *svjedočenje stvarnosti kraljevstva Božjega* koje se vrši prvenstveno svjedočenjem posvećena života (usp.: kan. 673), molitvenim apostolatom (usp.: kan. 674), kao i apostolskim djelovanjem koje treba izvirati iz najdubljeg sjedinjenja s Bogom (usp.: kan. 675, §2).

Ivan Pavao II. jasno ukazuje da su svi kršteni pozvani na nasljedovanje Krista, ali da ta milost zajednička svima postaje, po posebnome daru, posebice zvanje posvećenih kojim im Bog povjerava izvanredni apostolat: svojim cjelovitim posvećenjem izražavati i predoznačavati stvarnost intimnoga sudjelovanja u božanskome životu,

⁷³ Usp.: GIOVANNI PAOLO II, *Messaggio (1-3)*, 2 febbraio 2005.

tj. unaprijed navješćivati nebesku slavu.⁷⁴ Zato se ne umara uvijek ponovno buditi čežnju posvećenih da se izdignu iznad osrednjosti i proturječnosti, pozivati ih da dopuste da ih trajno obasjava Kristovo svjetlo koje im otvara oči za prepoznavanje ljepote Bogu darovanoga života i hrabriti ih za još zauzetije življenje posvećenja Bogu po evanđeoskim savjetima.

U porukama Ivana Pavla II. i današnje generacije posvećenih nalaze nadahnuće, snagu, poticaj vraćati se na izvore svojega poziva i svakodnevno se boriti za potpunu vjernost Kristu, da bi svojim suvremenicima mogli biti znak nade i svjedoci „Svjetla na prosvjetljenje naroda“ (Lk 2,32).

THE THEOLOGICAL-JURIDICAL FOCUS OF JOHN PAUL II'S MESSAGES FOR THE WORLD DAY FOR CONSECRATED LIFE

Summary

Only in the context of the living reality of the Church is it possible to understand the consecrated life as an "outstanding sign in the Church" (Can. 573 §1), which, despite its imperfections and fragilities, shows the sanctity of the Church, realized in the only possible way as a response to the call for sanctity addressed to all: in the lived love of God and our neighbor.

This love should characterize all of Christ disciples (cfr. LG 42,1), called in their daily lives, obligations and circumstances to strive for the holiness and perfection of their own proper state (cfr. Lg 42,2) by making present hic et nunc God's love for the world (cfr. LG 41,7).

People are called by God, through evangelical counsel, to free themselves from the obstacles that might draw them away from zeal for charity and to join, in a special way, the Church and its mission in the world (cfr. Lg 44, 1-2). In their way of life they become a sign with which the Church itself daily presents "Christ to believers and non-believers" (Lg 46, 1).

⁷⁴ Apostolska pobudnica *Vita consecrata* pojašnjava narav posvećenja naglašavajući da ono nužno pretpostavlja poseban poziv i milost, kojima Bog posvećuje, a na koje osoba može odgovoriti samo u punoj slobodi posvećujući se Bogu u cjelovitome daru same sebe (usp.: VC 30; 31; 14). Riječ je o pravome, posebnome i novome posvećenju, iako ono nije sakramentalne naravi kao što je to krštenje (usp.: VC 30; 31), a redovničko zavjetovanje smatra se jedinstvenim i plodnim produbljenjem krsnoga posvećenja (usp.: VC 30).

O naravi i bitnim elementima posvećenja po evanđeoskim savjetima, njegovoj posebnosti s obzirom na krsno posvećenje, o razvoju shvaćanja posvećenja po evanđeoskim savjetima od Drugog vatikanskog koncila na ovamo, o tipologiji posvećivanja sankcioniranoj aktualnim crkvenim zakonodavstvom, vidi: Silvia RECCHI, *Consacrazione mediante i consigli evangelici. Dal Concilio al Codice* (Milano: Ancora, 1988.).

Therefore, as supreme pastors and teachers, Roman pontiffs, starting with John Paul II, who twenty years ago instituted the annual World Day for Consecrated Life (February 2, 1997), have addressed consecrated brothers and sisters as an expression of yearning, encouraging and promoting their proper state. They belong, without doubt, to a life of sanctity in the Church (cfr. LG 44,4; Can 574, §1).

In the light of the liturgical celebration of the Feast of the Presentation of our Lord Jesus in the Temple, from the beginning of his pontificate, John Paul II, through evangelical counsel regularly addressed those who have given their life to the Lord. He presented and analyzed the pertinent theological-juridical elements of the consecrated life, inviting and encouraging consecrated brothers and sisters with his guidance to serve the Kingdom of God in an even more engaging way, so that their efforts in fidelity and perseverance, and the gift of their vocation can authentically contribute to the fruitful sanctity of the Church and to its salvific mission (cfr. LG 47 and 43,2; Can. 573, §2 i 574, §2).

Key words: *John Paul II., consecrated life, theological-juridical elements, sanctification, evangelical counsel, counsel, community, testimony*

Translation: Pavle Mijović and Kevin Sullivan